
ŠEĆANJE NA PROFESORA PAVLA MIJOVIĆA

Boško Iković

Prije ravno trideset godina tadašnja skupština RSIZ-a usmjerenog obrazovanja usvojila je Elaborat o društvenoj opravdanosti osnivanja Kulturološkog fakulteta na Cetinju (17. XI 1980.).

Kulturološki fakultet je bio jedinstvena škola na prostorima bivše Jugoslavije. Takođe je označavao i težnju o čuvanju naše kulturne baštine, koju najbolje ilustruje slika Jaroslava Čermaka „Prenošenje slika iz Cetinjskog dvora“ (1862).

Pavle Mijović je bio njegov prvi dekan i predavač na predmetu Istorija umjetnosti.

U ime studenata, koji su imali tu sreću, čast i zadovoljstvo da ih profesor Pavle na prvim akademskim koracima oslovi kolegama i u ime Udruženja konzervatora i restauratora Crne Gore koje je sastavljeno od diplomaca te visokoškolske ustanove (jedinstvene na prostorima bivše Jugoslavije), izražavam zahvalnost Matici na organizaciji ovog skupa.

Život i djelo akademika Pavla Mijovića u mnogo čemu su grandiozni, neponovljivi, nadasve inspirativni i poučni, posebno za generacije koje preuzimaju brigu o nasljeđu i kulturnoj baštini Crne Gore.

Prvi susret s problemom očuvanja i zaštite kulturne baštine (konzervacija i restauracija) ostavio je na mnoge od nas neizbrisiv trag – ljubav na prvi pogled.

Posebni pečat tim i takvim ošecanjima dao je naš prvi dekan, naš učitelj Pavle Mijović.

Njegov entuzijizam, energičnost i erudicija rijetke su ostavljali ravnodušnim.

Posebno bih za ovu priliku izdvojio njegov revolucionarni (da li samo mladosti svojstven) duh i pregalaštvo u prevazilaženju problema s kojima smo se zajednički suočavali na samom početku rada te, nakon decenijske pauze, prve visokoškolske ustanove na Cetinju.

Kao karakternu crtu i inspirativni segment koji ga je označavao, studentima je ulivao i dodatnu motivaciju. Navodim njegove misli koje najdirektnije oslikavaju ono čime je Pavle zračio:

„u ovoj sadašnjoj i ko zna dokadašnjoj inferiornosti mnogih ličnih senzibiliteta prema trajnim vrijednostima dosadašnjih civilizacija, pred efemernim pomodarstvom i svemogućim kičem - ... - bili su primorani mnogi stručnjaci – arheolozi, muzealci, konzervatori i restauratori, da svoju 'ekonomsku računicu' traže u 'dobroj volji' i 'razumijevanju' manjih i većih vođa domaćeg kretanja naprijed.

...nikad nije bilo sporno, i neće biti, da se to kretanje naprijed vršilo i da će se vršiti isključivo u zavisnosti od stepena znanja

i svijesti o tome stojimo li na kulturnoj baštini ili na pustoj osami, služimo li se oruđima i oružjima koje smo sami skovali, stanujemo li u gradovima i kućama koje smo rukama sazdali i ukrasili, izgovaramo li s ponosom smišljene rečenice na mater-njem jeziku i pjevamo li sa nesuzdržanom eruptivnošću nadah-nuća ili zamuckujemo zbog osjećanja manje vrijednosti pred nekim ko nam je, eto, došao u goste.“

„Jedan od metoda kojim savremeni čovjek, naglo i grubo otu-đen i obezličen u svijetu vrtoglavog tehničkog progressa, želi da upozna samog sebe jeste sve dublje poniranje u prošlost. I to ne, kao što je do sad isticano: da mu prošlost bude 'učiteljica života', nego da u njoj razotkrije uzroke i agense svog sadašnjeg psihičkog, etičkog i socijalnog reagovanja. Takav čovjek ne istražuje genealogiju 'svoje kuće' da bi pomoću njenom ostvario privilegije, kao što je od feudalizma do sad bilo, nego da u 'nasljednim genima' svoga plemena ili naroda nađe one činioce koji će mu objasniti zašto je zaostao, kako se probijao i kako će se probijati dalje kroz džunglu života. To nijesu lične težnje ni samo lična ponašanja, već i kolektivna, nacionalna, a kao takva – ona su stvar i nauke i politike. Nauke radi toga ih objasni, a politike da u onome što nauka objasni nađe oslonac za svoje akcije. Tako od Platona na ovamo, ali u nas najčešće tako nije. U nas politika 'objašnjava' nauci koju i kakvu da istražuje stvarnost.“

Štampane prije 40 godina („Ozloglašeno nasljeđe“, Obod, Cetinje, 1971) ove misli i danas, možda baš sada, prosto vape za razumijevanjem i akcijom ali se kao logično nameće pitanje da li smo kao društvo – zajednica u cjelini spremni da ih valjano shvatimo i na njih adekvatno reagujemo.

Funkciju „inokosnog organa“ na Kulturološkom fakultetu je pokrivaio relativno kratko. U tome a dijelom i u „brucoškoj nezrelosti“ valja tražiti i moguće naći opravdanje za relativno kratak vijek trajanja te škole, njene misije, društvenog tretmana i statusa...